

ELJÁRÁS TÁVOLLÉVŐ TERHELTTTEL SZEMBEN

NAGY ANITA*

A magyar büntetőeljárás jog 2002. március első napjától ismeri a távollévő terhelttel szembeni eljárás lehetőségét. A korábbi szabályozás csak rendkívül szűk körben tette lehetővé az eljárás lefolytatását a terhelt távollétében. A távollévő terhelt ellen folytatott eljárás jogpolitikai kérdéseit illetően Király Tibor kifejtette:¹ Az eljárás nyomozási szakaszában a terhelt távolléte, illetőleg ismeretlen helyen tartózkodása nem akadályozza a nyomozást. Sőt, a nyomozás éppen a terhelt hollétének a megállapítására és kézrekerítésére irányulhat.

A távollévő elleni eljárás mint probléma a bírósági eljárással, a tárgyalással és az ítélettel összefüggésben áll elő. Ha ugyanis a vádlott távol van, nem gyakorolhatja az őt megillető processzuális jogokat, és ha büntetést szabnak ki rá, az nem lesz végrehajtható – és ennyiben az eljárás céltalannak látszik. Az ilyen eljárásban a személyes kontaktus a bíró, a felek és a vádlott között nem jön létre, és emiatt a szóbeliség, valamint a közvetlenség elve is csorbát szenved. Királyi Tibor véleményét támasztja alá az Alkotmánybíróság 14/2004. (V. 7) AB határozatában is, amikor a strasbourgi bíróság érvelését felidézve kifejti, hogy „a büntető bíróság a vádlott és a per egyéb szereplői között folyó állandó interakció közvetlen észlelése alapján teljesebb képet kap a tények valóságának és a vádlott személyiségének megítéléséhez”² A távollévő terhelttel szembeni eljárás a nemzetközi dokumentumokban is hiányosan van szabályozva. Mint azt Bárd Károly is megállapítja: „A vádlott jelenléte – láttuk – feltétele annak, hogy a tisztességes eljárás számos egyéb részjogosítványát gyakorolhassa. Ezért meglepő, hogy a büntető igazságszolgáltatás alapvető garanciáit összefoglaló nemzetközi dokumentumok közül egyedül az ENSZ keretében elfogadott Politikai és Polgári Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya említi a vádlott jogát a személyes részvételre.”³ Ezen idézet alátámasztására szolgálhat az a tény, hogy megtekintve a jogintézmény megjelenését az Európai Emberi Jogi Egyezmény 6. cikkében, azt láthatjuk, hogy „az Európai Emberi Jogi Bíróság csak igen szűk

---

* DR. NAGY ANITA

egyetemi tanársegéd

Miskolci Egyetem ÁJK, Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros

¹ Király Tibor: *Büntetőeljárás jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 541. o.

² 14/2004. (V. 7) AB határozat 2.2.2.pontja

³ Bárd Károly: *Tárgyalás a vádlott távollétében – emberi jog-dogmatikai analízis*. In: *Ünnepi kötet Wiener A. Imre tiszteletére*. Bibliotheca Iuridica Libri Amicorum. Budapest, 2004, 210. o.

körben tartja elfogadhatónak a vádlott távollétében tartott tárgyalást.”⁴ Vannak, akik ebben a megoldásban az angolszász eljárási ideológia hatását vélik felfedezni, mert úgy gondolják, az igazán tiszta ügyféli modell alap gondolatával ellenkezik a vádlott távollétében való tárgyalás.⁵ Cassese szerint az ügyféli (adversary) modell lényege, hogy a perben a vádló és a vádlott vitázik egymással; az ő dolguk a bizonyítékok összegyűjtése, előterjesztése és vizsgálata. Ha a vádlott távol van, nincs, aki perbeli feladatát helyette ellássa.⁶ Igaz ugyan, hogy a két szembenálló fél vitájaként felfogott akkuzatórius perben a vádlott rendszerint észrevétlen. Az ügyek jelentős részében meg sem szólal és a per többi szereplője sem tesz kísérletet arra, hogy szóra bírja, a bizonyítást helyette a védője végzi. (A vádlott vallomást tehet, ha úgy határoz, hogy a védelem tanújaként fellép, a vádlotti vallomás, mint ilyen ismeretlen az angolszász perben.) A vádlott jelenléte mégis szükséges, mert a védő inkább képviselőként jár el, a vádlottnak ezért folyamatosan instrukciókkal kell őt ellátnia. (Ezért például nem engedélyezett a tárgyalási kompetenciával nem rendelkező vádlott távollétében folytatott tárgyalás.) A magyar jogban ennek nincs akadálya: a Be. 282. §-ának (4) bekezdése szerint a „tárgyalás a vádlott távollétében megtartható, ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és az állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhet meg, illetőleg jogának gyakorlására képtelen.” Amennyiben azonban a vádlott állapotában „utólagos elmebetegségről beszélünk” (Be. 188, 266, és 307. §),⁷ akkor tárgyalás tartására nincs lehetőség.

Mindezek fényében tekintsük át a hatályos magyarországi jogintézmény bevezetését megelőző szabályozást.

Az 1898: XXXIII. törvénycikk a bűnvádi perrendtartásról

Az állam büntető igazságszolgáltatási feladatainak jogi szabályozásában mérföldkövet jelentett az 1896. december 22-én megjelent 1896. évi XXXIII. törvénycikk a „bűnvádi perrendtartásról” (a továbbiakban: Bp.). A törvény külön szabályozta:

1. A törvényszék és az esküdttbíróság előtti rendes büntető pert, amelyek hatáskörébe a súlyosabb jellegű bűncselekmények (büntettek, nagyobb vétségek) kerültek. Ez az eljárás egy meglehetősen bonyodalmas szerkezetű, nehézkes permenetet jelentett.

⁴ Bárd Károly: Tárgyalás a vádlott távollétében... 213. o.

⁵ Cassese, A: International Criminal Law. Oxford University Press, New York, 2003, 371. o. Idézi: Bárd Károly: Tárgyalás a vádlott távollétében... 213. o.

⁶ Cassese: i.m. 371. o.

⁷ Bárd Károly: Tárgyalás a vádlott távollétében... 214. o.

2. A királyi járásbíróságok előtti büntetőpert, amelyek hatáskörébe a kevésbé súlyos bűnügyek (a kisebb vétségek, s némely kihágások) tartoztak és az ezek előtti eljárás sokkal rövidebb és egyszerűbb volt.

A Bp. követte a modern perjog ama szabályát, hogy „senkit kihallgatása nélkül elítélni nem lehet.” Ezen elv alapján a törvényszéki és esküdtbíróági ügyekben kizárta a terhelt távollétében az eljárás lefolytatását. Azonban ennek az elvnek az érvényesítése nem zárta ki azt, hogy az ismeretlenek, távollévők vagy szökevények kézrekerítése, bíróság elé állítása iránt a Bp. intézkedjék. A törvény külön fejezetben (XXIII. Fejezet) rendelkezett az „ismeretlenek, távollévők és a szökevények elleni eljárásról”, rájuk nézve állapított meg a rendestől eltérő, különleges eljárást. A Bp. 472. § (1) bekezdése szerint: „a bíróság elé nem állítható távollévő ellen sem a vád alá helyezésnek, sem a főtárgyalásnak, sem az ítélet hozásának nincs helye.” A XXIII. Fejezetben foglalt eljárás szabályozásának lényege, hogy az ismeretlen, távollévő, a bíróság elé nem állítható olyan személyek ellen, akik valamilyen bűncselekmény elkövetésével terheltnek, a bűnvádi eljárást nem a rendes szabályok szerint kell folytatni, mivel ebben az esetben védekezésük és meghallgatásuk nélkül, „makacsságból” elítéltetnének.⁸ Itt jelenik meg először az ún. „makacssági eljárás”, ami azt jelenti, hogy a terhelt „makacsnak” mutatkozott arra, hogy a büntetőeljárásban részt vegyen, tudatosan vonta ki magát az eljárás alól, ezért a terhelt büntetőjogi felelősségéről a távollétében döntenek, úgy folytatják le az eljárást és hoznak ítéletet, hogy a terhelt nem él a védekezés lehetőségével.

A Bp. értelmében tehát a törvényszéki és esküdtbíróági ügyekben az ún. „makacssági eljárás” ki van zárva. A Bp. szerint ismeretlen, távollévő, vagy szökésben levő terhelt ellen csak nyomozásnak és esetleg vizsgálatnak van helye. A nyomozás a Bp. 486. § (1) bekezdés alapján „akkor is teljesíthető, ha a tettes illetőleg a részes ismeretlen, vagy távol van.” Amennyiben a nyomozás alatti rendes kényszereszközök elégtelenek, úgy a terhelték kézre kerítésére, a távollévő vagy megszökött terhelték ellen kivételes kényszereszközök gyanánt igénybe vehető: a hírlapi idézés, a kézre kerítés elrendelése, és a nyomozó levél kibocsátása.⁹ Amennyiben a távollévő kézre kerítésére tett intézkedések eredménytelenek maradtak, és a védelméről a távollévő maga vagy a hozzátartozói nem gondoskodnak, úgy a védő hivatalból rendelhető ki. A nyomozás, illetve a vizsgálat befejezése után a távollévő előállításáig meg kell szüntetni az eljárást. A törvény kizárólag a járásbíróság előtti eljárásban és csak kisebb súlyú cselek-

⁸ Finkey Ferenc: *A magyar büntető perjog tankönyve*. Budapest, 1916, 620. o.

⁹ Uo. 622. o.

mények¹⁰ miatt tette lehetővé a vádlott jelenléte nélkül az eljárás lefolytatását és az ítélelhozatalt.

A járásbíróóság előtti eljárás gyorsaságát és egyszerűségét az tette lehetővé, hogy a tárgyalást nem előzte meg hosszas előkészítő eljárás. A terhelti jelenlét tekintetében a törvény különbséget tesz: 1. szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétség, 2. csak pénzbüntetéssel sújtható vétség, 3. pusztán kihágás miatt indított eljárás¹¹ között. Az első esetben a terhelt jelenléte a tárgyaláson nélkülözhetetlen, ezért ha szabadságvesztéssel büntethető vétség miatt vagy személyes megjelenés kötelezettségével (529. § utolsó bekezdés) idézett terhelt igazolatlanul elmarad, a bíróság őt elővezetetti vagy amennyiben ez a tárgyalás napján már nem lehetséges, a tárgyalást elnapolja és intézkedik az új tárgyalásra történő elővezetése iránt. (540. § /2/ bekezdés). A második esetben ha a terhelt a tárgyalásról elmaradt, ismét különbség tehető aszerint, hogy a személyes megjelenés kötelezettségével vagy anélkül került-e sor az idézésre. Eszerint: 1. Ha a terheltet a személyes megjelenés kötelezettségével idézte a bíró és a tényállás a terhelt jelenléte nélkül nem tisztázható, ez esetben a bíró vagy elővezetetti a terheltet, vagy a tárgyalást elnapolja és új határnapot tűz ki. 2. Személyes megjelenés kötelezettsége nélkül idézett terhelt esetében a tényállás tisztázható, ekkor „makacssági” eljárásnak helye van és a bíró a felmerült bizonyítékok alapján ítéletet hoz, de csak kihágás miatt vagy egyedül pénzbüntetéssel büntethető vétség elkövetése esetén. A terhelt elmaradása azonban nem beismerés, tehát a bíró mindig a tényállás alapján dönt.

Összegzésképpen megállapítható, hogy „a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk megalkotásakor a törvényalkotó tudatosan nem tette lehetővé a „makacssági eljárást”, pontosabban annak azt a megoldását, amely megengedi a távollévő vádlott ellen az ítélelhozatalt is. A törvény indokolása szerint a makacssági ítélet egyrészt célszerűtlen, másrészt ütközik a büntetőeljárás általános elismert alapelveivel, így a közvetlenség és a szóbeliség elvével, továbbá az igazság kiderítésének feladataival.¹² Ehhez képest csak kivételes esetekben, a járásbíróóságok előtti eljárás során teszi lehetővé a vádlott

¹⁰ Erre utal a Bp. 530. § (2) bekezdése is, mely különbséget tesz a terheltnek szóló idézések között, aszerint, hogy kihágásról vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségről van szó:

1. ha kizárólag kihágás, vagy egyedül pénzbüntetéssel büntetendő vétség miatt van kibocsátva, ebben az esetben a terhelt maga helyett védőt is küldhet és a tárgyalást távollétében is meg fogják tartani.
2. ha pedig az idéző levél szabadságvesztéssel büntetendő vétség vagy ily vétség mellett még más vétség, illetőleg kihágás miatt van kibocsátva, abban a terheltet arra kell figyelmeztetni, hogy ha meg nem jelent és elmaradását elfogadhatóan nem menti ki, elő fogják vezetni.

¹¹ Nyíri Sándor: A terhelt távollétében történő eljárás. *Belügyi Szemle*, (2001) 12, 93. o.

¹² 14/2004. (V. 7.) AB Határozat II/2.1.

távollétében történő eljárást és ítéletozatalt, amennyiben a terheltet a személyes megjelenés kötelezettsége nélkül idézték, kihágás vagy kizárólag pénzbüntetéssel büntetendő vétség miatt, és a terhelt az idézésnek nem tett eleget.

Az 1896 évi XXXIII. törvénytől az 1951. évi III. törvényig

A külön eljárások fejlődését és ezen belül is a távollévő terhelttel szembeni eljárást a következőkben úgy vizsgáljuk meg, hogy vegyük előbb szemügyre az említett időszakban végbemenő főbb változásokat. Az 1896. évi XXXIII. törvény abban az alakjában, amelyben megalkották nagyon rövid ideig maradt hatályban. „Életbeléptetése után hamar rájött az uralkodó osztály arra, hogy ez a büntető perrend nem felel meg osztályérdekeinek.”¹³ Az 1914-es világháború megindulásakor bevezették a gyorsított eljárást és a rögtönbíráskodást, amely széleskörű alkalmazást nyert. Az esküdtbíráskodást az 1897. évi XXXIII. törvény tette általánossá.¹⁴ A törvény a bűncselekmények egész sorában az ítélezést a törvényszék mellett szervezett esküdtszék hatáskörébe utalta, amely azonban nem volt hosszú életű. A Tanácsköztársaság fennállásának rövid időtartama „nem tette lehetővé, hogy a magyar büntetőeljárást a dolgozó nép érdekeinek megfelelően részleteiben is átalakíthassa, de a szocialista büntetőeljárás kialakítása irányában jelentős lépéseket tett.”¹⁵ A magyar proletáriátus 1919. március 21-én vette kezébe a hatalmat, s a Forradalmi Kormányzótanács kiáltványában kinyilvánította, hogy „a törvényhozói, végrehajtói és bíráskodó hatalmat a Munkás-Paraszt és Katonatanácsok diktatúrája gyakorolja.”¹⁶ Az igazságügyi népbiztos a hatalom átvétele után azonnal felfüggesztette a burzsoá bíróságok működését a büntető ügyekben. Három nappal a hatalom átvétele után a Forradalmi Kormányzótanács IV. dekrétumában a forradalmi törvényszékek felállítását rendelte el.¹⁷ A forradalmi törvényszékek társasbíróságokként működtek, és bennük először valósult meg Magyarországon s „dolgozó nép közvetlen részvétele a bíráskodásban.”¹⁸ A hatáskörükbe tartozó ügyekben sem

¹³ Móra Mihály – Kocsis Mihály: *A magyar büntető eljárási jog*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1961 85. o.

¹⁴ Az esküdtbíráskodást a sajtóvétségekben vezették be először. Jellemző, hogy az uralkodó osztálynak az esküdtszékkel szemben táplált ellenszenvére, hogy az 1992-es, az 1886-os és az 1888-as büntető perrendtartási javaslatok mellőzték az esküdtbíróóság intézményét.

¹⁵ Móra Mihály – Kocsis Mihály: *A magyar büntető eljárási jog...* 86. o.

¹⁶ *Budapesti Közlöny*, 1919. 69. sz.

¹⁷ A forradalmi törvényszékek gyorsított eljárási szabályok alapján működő különbíróóságok voltak, amelyeknek kezdetben statáriális jellege volt, míg később a Forradalmi Kormányzótanács a forradalmi törvényszékektől elkülönített külön statáriális bíróságot állított fel.

¹⁸ Móra Mihály – Kocsis Mihály: *A magyar büntető eljárási jog...* 87. o.

alakszerű nyomozásnak, sem vádirat benyújtásának nem volt helye.¹⁹ Az egész eljárás elejétől a végéig az együttülő forradalmi törvényszék előtt félbeszakítás nélkül folyt le. A terhellet elfogatása után azonnal a forradalmi törvényszék elé kellett állítani. A tárgyalást zárt tanácskozás követte, ahol a határozathozatal titkos szavazással történt. Halálbüntetést csak egyhangúlag lehetett hozni. Az ítéletet rövid indoklással azonnal írásban kellett foglalni. Később a forradalmi törvényszék mindinkább vesztett rendkívüli bírósági jellegéből. Rendes bíróságok felállítására nem került sor, és így a közönséges (köztörvényi) büntetteket is a forradalmi törvényszékek elé utalták. A fejlődést jelző újabb jogszabályok tehát a rendkívüli bíróságoknak rendes bírósággá való átalakítására mutattak.²⁰ Az első világháború óta a büntető igazságszolgáltatásnak egész lidércnyomása nehezedett a közönségre: az esküdttíráskodás felfüggesztése, a katonai bíróságok hatáskörének kiterjesztése polgári egyénekre, a gyorsított eljárás különböző változatai, a rögtönítélő bíráskodás visszaállítása.²¹ A fasizmus erősödése, a második világháború közeledése, majd kirobbanása idején az uralkodó osztály mind fokozottabban használta fel a büntetőeljárás eszközeit a brutális osztályelnyomás céljaira. Az ún. honvédelmi törvény (1939. II. tv) eljárási vonatkozásban felhatalmazást adott a minisztériumnak háborús büntetőjogi szabályok alkalmazására és a rögtönbíráskodás elrendelésére. A kormány ez alapon az eljárást a fennálló törvények szerint arra hivatott bíróságoktól más büntető bíróságokra ruházhatta át, s a büntetőeljárás rendes szabályainak módosításával különleges eljárási szabályokat állapíthatott meg. Ezt követően voltak viszonylag kisebb jelentőségű változások, mint pl. házi őrizet és biztosíték melletti szabadlábra helyezés (1363/1945. ME sz. r.). Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által kapott felhatalmazás alapján 1945. január 25-én Debrecenben kiadott 81/1945. ME sz. rendeletével elrendelte a népbíróságok megszervezését abból a célból, hogy „mindazok, akik a magyar népet ért történelmi katasztrófa okozói, illetve részesei voltak, mielőbb elnyerjék büntetésüket.”²² A népbíróságok alapvető törvénye az 1945. évi VII. törvény, amely az első lépést jelentette igazságszolgáltatásunk demokratizálódása útján. Megtörtént a népi elem bevonása a büntető bíráskodásba, mégpedig nem esküdtszéki rendszer, hanem ülnökrendszer formájában.²³ Történeti fejlődés szempontjából meg kell említenünk az 1949: XI. tv.-t, amely a büntető igazságszolgáltatásba bevezette az egyfokú felbbitelt.

¹⁹ Uo.

²⁰ Uo. 88. o.

²¹ Uo.

²² Uo. 91. o.

²³ Ennek lényege, hogy az ítékezés funkciói nem oszlanak meg a szakbíró és az ülnökök között, hanem az ülnök teljes jogú tagjai a bíróságnak, részt vesznek az ítékezés minden szakaszában.

Az 1951. évi III. törvény

Az 1951. évi III. törvény szintén lehetővé tette a nyomozást a terhelt távollétében.²⁴ Ennek keretében rendelkezett a terhelt felkutatására szolgáló eszközökről. Amennyiben ezek nem vezettek eredményre, a nyomozást fel kellett függeszteni, kivéve az elkobzásra, illetőleg vagyonekobzásra irányuló eljárásban. A nyomozást a külföldön tartózkodó terhelt ellen is le lehetett folytatni. Igen nyomtatékos szabály, hogy a tárgyalás viszont nem volt megtartható a terheltnek és – kötelező védelem estében – a védőnek a jelenléte nélkül. Az egész tárgyalás a vádlott bűnössége és a cselekmény társadalomra veszélyessége bizonyítottságának kérdése körül forog, így a vádlott kihallgatása tárgyalásunkban fő helyet kap.” A vádlottnak a büntető perben ügyféli joga, hogy kérelmeket terjesszen elő egyes perccselekményekre nézve, hogy jelen lehessen a bíróság előtt a tárgyalás folyamán, hogy részt vegyen a bíróság által kihallgatott személyek – tanúk, szakértők, kihallgatott terhelt, a többi terhelt – kihallgatásán, hogy felvilágosítást adjon az ügynek bármely mozzanatáról, hogy részt vegyen a vitában.”²⁵

Ama főszabály, hogy a terhelt távollétében a tárgyalás nem tartható meg, olyan erős, hogy ez alól nem kivétel az az eset sem, ha a bíróság a távollévő terheltet felmenti, vagy a büntető eljárást vele szemben megszünteti. (BH 1954, 9. sz. 272. 1.498. sz.) Ezen fő szabály merev keresztülvitele néha mégis méltánytalanságra vezetne (pl. becsületsértési ügyekben a messze lakó vádlott nagy úti-költsége és idővesztése), vagy pedig a büntetőeljárást megbénítaná (pl. ha a vádlott külföldre szökött), ezért a jelenléti kötelezettséget néhány kivétellel enyhíti, így: „Ha a vád tárgya kihágás, vagy kizárólag pénzbüntetéssel büntetendő bűntett, a tárgyalás a szabályszerűen megidézett, de igazolatlanul távol maradt terhelt jelenléte nélkül is megtartható.” (154. § /3/ bekezdés)²⁶ „A tárgyalás a terhelt távollétében bármely bűnügyben megtartható, ha kétségtelen megállapítást nyer, hogy a terhelt jogszabály megszegésével vagy kijátszásával külföldön tartózkodik.” (154. § /4/ bekezdés) Ebben az esetben az ítéletet a terhelttel kizárólag hirdetményi kézbesítés útján kell közölni. (172. § /3/ bekezdés) Azonban a terhelt számára biztosított volt a jogorvoslati lehetőség is, mivel a jogszabályban önálló perújítási okként szerepelt a terhelt távollétében tartott tárgyalás alapján hozott jogerős ítélet. Ez megtámadható volt azon az alapon, hogy a terhelt távolléte miatt védekezését nem terjeszthette elő. (213. § /3/ bekezdés) A tárgyalás

²⁴ 106. § (1): „A nyomozás teljesítésének nem akadálya az, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik.”

²⁵ Móra Mihály – Kocsis Mihály: *A magyar büntető eljárási jog...* 351. o.

²⁶ Ilyenre kerülhet sor, ha pl. a terhelt védekezését a bírósághoz írásban bejelentette (BH, 1956, 3. sz. 1214. sz.), de ilyenkor is, ha a bíróság szükségesnek tartja a jelenlétét a vádlottat kikényszerítheti a tárgyaláson megjelenésre. (73. § /1/)

megtartásának az elmebeteg terhelt távolléte nem akadály, ha az eljárás tárgya terhelt biztonsági őrizetbe helyezése, és a bíróság a terhelt jelenlétét nem találja szükségesnek. (154. § /5/)

1954. évi V. törvény

Az 1951. évi III. törvényt módosító 1954. évi V. törvény (Bpn.), majd az azt felváltó 1962. évi 8. tvr. a terhelt távollétében folytatható eljárás tekintetében – egyetlen kivételtől eltekintve nem tért el egymástól. Az 1954. évi V. törvény továbbá az 1962. évi 8. tvr. nem beszélnek a kihágásról, vagyis csak pénzbüntetéssel büntetendő bűntett esetén lehetett az eljárást a terhelt jelenléte nélkül lefolytatni. Ezek alapján elmondható, hogy az előbb említett három jogszabályban főszabály szerint (hasonlóan az 1896. évi XXXIII. törvénycikkhez) az eljárás a terhelt távollétében nem volt lefolytatható. A bírósági eljárásra vonatkozó rendelkezések között tették lehetővé, hogy kizárólag kihágás (1951. évi III. törvény esetében), illetve pénzbüntetéssel büntetendő bűntett (Bp.-ben vétség) esetén folyhasson a terhelt távollétében eljárás.

1973. évi I. törvény

Az 1974. január 1. napján hatályba lépett 1973. évi I. törvény a terhelt távollétében történő eljárást szintén nem külön fejezetben, hanem a IX. fejezet, az „elsőfokú bírósági tárgyalás” általános rendelkezései között szabályozta. Az 1973. évi I. tv. alapján a tárgyalás megnyitásakor a bírónak azt kellett megállapítania, hogy az érdekeltek, így különösen a vádlott kötelezően megjelent-e, ugyanis a főszabály szerint a tárgyalást nélküle nem lehetett megtartani.²⁷ Ehhez képest kivételes szabályt az alábbi rendelkezések tartalmaztak: 192. § 3. bekezdés „A tárgyalás a vádlott távollétében akkor tartható meg,

- a) az ügyész indítványára, ha a vádlott jogszabály megszegésével külföldön tartózkodik, és kiadatásának nincs helye, illetőleg kiadatását megtagadták,
- b) ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhet meg, illetőleg jogainak gyakorlására képtelen.”

A fenti szabály szerint kellett eljárni a rosszemlékű ún. hazatérés megtagadása és a tiltott határátlépés bűncselekmények miatt indult ügyekben. Erre az esetre a terhelt előkerülésekor a törvény perújítást engedett.²⁸ A vádlott távollétében a

²⁷ *A büntető eljárás magyarázata*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1982, 577. o.

²⁸ Nyíri Sándor: A terhelt távollétében történő eljárás. *Belügyi Szemle*, (2001) 12, 94. o.

192. § (3) bekezdés a) pontja alapján megtartott tárgyaláson a bíróság megállapíthatta ugyan a terhelt bűnösségét, de nem volt arra lehetősége – a vagyonelezés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kivételével – hogy büntetést szabjon ki.²⁹ A Be. 192 § (3) bekezdés (b) pontja értelmében a vádlott távollétében a tárgyalás akkor is megtartható volt, ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és ő állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhetett meg, illetőleg jogainak gyakorlására képtelen volt. (Ez utóbbi eset a témához szorosan nem kapcsolódik ugyan, mivel ilyenkor a hatóság a vádlott tartózkodási helyét ismeri, de a törvény a vádlott elmebeli állapota miatt a tárgyalás megtartását távollétében is lehetővé teszi.) A nyomozás lefolytatásának azonban a terhelt távollétében – hasonlóan az előző szabályozásokhoz – nem volt akadálya. E törvény esetében is érdemes figyelni arra, hogy szerkezetileg ezen eljárás a törvény mely részében helyezkedik el, mivel ezek a rendelkezések a tárgyalás megnyitásának alapvető szabályai között találhatóak, továbbá a jogszabály konzekvensen vádlottat és nem terheltet említ. Ezek a szabályok nem voltak érvényesíthetőek a nyomozás során, kizárólag a bírói szakaszban. Hozzá kell tenni azonban azt, hogy a bizonyítékok összegyűjtésére természetesen elsősorban a nyomozati szakban van lehetőség

Az 1998. évi XIX. törvény és az 1999. évi CX. törvény

Tekintettel arra, hogy az 1998.évi XIX. törvényt az Országgyűlés megalkotta, azonban ezen törvény csak később, 2003. július 1. napjával lépett hatályba, s eddig az időpontig az 1973. évi I. törvény volt hatályban, melynek módosítására még egy ízben sor került, az 1999. évi CX. törvénnyel. Ez a törvény 2000. március 1. napján lépett hatályba, s többek között kiszélesítette a terhelt távollétében történő eljárások lehetőségét, és önálló fejezetként iktatta be a távollévő terhelttel szembeni eljárást az 1973. évi I. törvénybe. A két törvény, azaz a hatályos és a már megalkotott, de még hatályba nem lépett jogszabály közti fontosabb különbségek a következők. Míg az 1998. évi XIX. törvényben az eljárás a távollévő terhelttel szemben a XXIV. fejezetben van szabályozva, addig az 1999. évi CX. törvény esetében a XVII/A. fejezet tartalmazza a jogintézményt. Az 1998. évi XIX. törvény 526 § (1) bekezdése szerint a „A nyomozásnak nem akadálya, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik, a terhelt tartózkodási helyének felkutatása iránt intézkedések mellett gondoskodni kell a bizonyítási eszközök felderítéséről és biztosításáról” – míg az 1999.évi CX. törvényben (355/C § /1/ bekezdés) a nyomozó hatóság nem lett külön nevesítve, csupán „ismeretlen he-

²⁹ *A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény.* (indoklással) Bíbor Kiadó, Miskolc, 2003, 402. o.

lyen tartózkodó terhelte tartózkodási helyének felkutatása iránt...” rendelkezett a jogalkotó. Külön figyelmet érdemel az 1998. évi XIX. törvény 528. §-a, amely szerint: „ha az ügyész a tárgyalásnak a vádlott távollétében való megtartását indítványozta, és a vádlott tartózkodási helye a tárgyalás megkezdése előtt ismertté válik, a bíróság értesíti az ügyészt, és a vádlottal szemben szükség esetén személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedést rendel el” – ehhez képest az 1999. évi CX. törvény 355/D § (2) bekezdése konkrétan meg is határozza az alkalmazható kényszerintézkedések körét, így „a vádlottal szemben szükség esetén előzetes letartóztatását, ideiglenes kényszergyógykezelését rendelheti el, vagy lakhelyelhagyási tilalomról rendelkezhet”. (Érdekes módon a jogalkotó a házi őrizetet nem említi, sem a jogszabályban, sem annak indokolásában.) Lényegi rendelkezést tartalmazott az 1999. évi CX. törvény 355/G. § (1) bekezdése, amely szerint: „Ha a vádlott felkutatására tett intézkedések eredményre vezettek, a bíróság a tárgyalást a korábbi tárgyalás anyagának ismertetésével folytatja.” Ezzel szemben az 1998. évi XIX. törvény 531. § (1) bekezdése azt szabályozta, amennyiben a vádlott tartózkodási helye az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata előtt ismertté válik: „a bíróság a tárgyalást – szükség esetén a bizonyítási eljárás újra megnyitásával – folytatja”

A következő lényeges módosulás a korábbi 1998. évi törvény 531. § (2) bekezdésében található, amikor is a vádlott tartózkodási helye az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának meghozatala után válik ismertté. A jogszabály ekkor a fellebbezés helyett a tárgyalás vádlott jelenlétében való megtartását írta elő, míg az 1999. évi CX. törvény 355/G. § (2) bekezdése „az elsőfokú bíróságnál kérheti a tárgyalás megismétlését” kifejezést használja. Ezen túlmenően álláspontom szerint még két fontos különbség fedezhető fel. Az egyik az 1999. évi CX. törvény a 355/G. § (3) bekezdésben található, amely a korábbi rendelkezések között nem szerepelt, és lényegi könnyítést eredményezett a távollévő terhelttel szembeni eljárásban, így: „A megismételt tárgyaláson a tanú újabb kihallgatása, illetőleg a szakértő újabb meghallgatása helyett a bíróság előtt korábban tett vallomásról, illetőleg korábban előterjesztett szakvéleményről készült jegyzőkönyvet fel lehet olvasni.” A másik jelentős különbség pedig az, hogy míg az 1998. évi XIX. törvény 531. § (3) bekezdés szerint: „A bíróság a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott határozatot hatályon kívül helyezi”, addig az 1999. évi CX. törvény 355/G. § (4) bekezdése „a megismételt tárgyalás eredményétől függően hatályban tartja vagy hatályon kívül helyezi és új határozatot hoz.” Ezt követően még két átfogó módosításon esett keresztül a jogintézmény a 2002. évi I. és a 2004. évi CXXXII. törvényeknek köszönhetően.

2002. évi I. törvény

Az új Be. bevezette a pótmagánvádló intézményét, így a távollévő terhelttel szembeni eljárásban is rendelkezni kellett ennek az „új résztvevőnek” a jogosítványairól. A 2002. évi I. törvény 256. § az alábbiakkal módosította a Be. 528. § II. fordulatát: „A magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben a bírósági eljárást nem indítványozhatja.” Szükségesnek tartok még néhány egyéb jelentős módosítást is megemlíteni ebből a törvényből. Míg a korábbi 1999. évi CX. törvény 355/G. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy amennyiben vádlott felkutatására tett intézkedések eredményre vezettek, akkor a bíróság „a tárgyalást a korábbi tárgyalás anyagának ismeretetésével folytatja”, ezt a részt a 2002. évi I. törvény 258. §-ának köszönhetően az alábbira rendelkezés váltotta fel: „...ha a vádlott felkutatására tett intézkedések az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának meghozatala előtt eredményre vezettek, a bíróság a tárgyalást a korábbi tárgyalás anyagának ismertetésével folytatja, szükség esetén a bizonyítási eljárást újra megnyitja.” A másodfokú eljárást illetően is jelentősen megváltoztatta az eljárás szabályait a 2002. évi I. törvény, mivel a korábbi 1999. évi CX. törvény módosításnak (355/G. § (5) bekezdés) köszönhetően, amikor a vádlott felkutatására tett intézkedések a másodfokú eljárásban vezettek eredményre, akkor „a másodfokú bíróság a vádlott kérelmére az ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja rész akként változott,(2002.évi I. tv. 258. §) ,hogy: „...ha a vádlott felkutatására tett intézkedések a másodfokú bírósági eljárásban vezettek eredményre a másodfokú bíróság tárgyalást tűz ki, és azon a vádlottat kihallgatja, valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. A másodfokú bíróság az eljárás eredményétől függően az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.”

A 2002. évi I. törvény 259. §-a, az „Eljárás a külföldön tartózkodó terhelt távollétében” elnevezésű jogintézményt is módosított egy tekintetben: Be. 532. § (2) bekezdés: „Ha a bírósági eljárásban állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának nincs helye, vagy kiadatását megtagadták, és a bíróság a büntetőeljárás felajánlását nem tartja indokoltnak, felhívhatja az ügyészt, hogy kívánja-e indítványozni a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő folytatását. (3) Ha a tárgyalást azért tartják a vádlott távollétében, mert ismeretlen helyen tartózkodik, a (2) bekezdés esetén a bíróság az ügyész felhívása nélkül folytatja a tárgyalást.” A 2002. évi I. tv. 259. §-nak köszönhetően az alábbiakban módosult: „(3) Ha az ismeretlen helyen tartózkodó vádlott távollétében megkezdett tárgyalás során állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának nincs helye, vagy a kiadatását megtagadták, és a bíróság a

büntetőeljárás átadását nem tartja indokoltnak, a bíróság az ügyész felhívása nélkül folytatja a tárgyalást.”

Meg kell jegyeznünk, hogy az időközben hatályba lépett 2003. évi CXXX. az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvény 93. §-ával újonnan bevezetésre került európai elfogatóparancs is módosított még ezen a rendelkezésen, így a ma hatályos rendelkezés az alábbi: Be. 532. § (2): „Ha a bírósági eljárásban állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának vagy az európai elfogatóparancs alapján történő átadásának nincs helye, illetőleg kiadatását vagy az európai elfogatóparancs alapján történő átadását megtagadták, és a bíróság a büntetőeljárás felajánlását nem tartja indokoltnak, felhívhatja az ügyészt, hogy kívánja-e indítványozni a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő folytatását. (3) Ha az ismeretlen helyen tartózkodó vádlott távollétében megkezdett tárgyalás során állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának vagy az európai elfogatóparancs alapján történő átadásának nincs helye, illetőleg a kiadatását vagy az európai elfogatóparancs alapján történő átadását megtagadták, és a bíróság a büntetőeljárás átadását nem tartja indokoltnak, a bíróság az ügyész felhívása nélkül folytatja a tárgyalást.”

Az újonnan hatályba lépett szabályozás számos törvényességi problémát vetett fel a jogalkalmazás terén. Az Alkotmánybíróság döntése 14/2004 (V. 7.) AB határozat alapján az 1998.évi XIX. törvény 527. § (2) bekezdése, (3) bekezdése és (5) bekezdése valamint az 529. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek minősítette, ezért azokat 2004. december 31. napjával megsemmisítette.

Az 1998. évi XIX törvény 528. § (1) bekezdés második mondatát szintén alkotmányellenesnek mondta ki, ezt a rendelkezést a kihirdetés napjával semmisítette meg. Az Alkotmánybíróság döntését a jogalkotó a később megalkotásra kerülő 2004. évi CXXXII. törvényben³⁰ figyelembe is vette, így erre tekintettel vegyük szemügyre a 14/2004 (V. 7.) AB határozatot.

³⁰ A 2004.évi CXXXII. törvény indokolásában (4. §) erre vonatkozólag az alábbiakat olvashatjuk: „Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a terhelt távollétében történő eljárás és határozathozatal önmagában nem alkotmányellenes, nem ellentétes a jogállamiság alkotmányos büntetőjogi követelményeivel. Ugyanakkor a jogállamiság normatív tartalma megkívánja, hogy létezzenek olyan szabályok, amelyek egyensúlyt teremtenek a terhelt alkotmányos jogainak védelme és a büntető igazságszolgáltatás megfelelő működésével kapcsolatos társadalmi elvárások között. Az Alkotmánybíróság határozatának indokolásában kifejtette, hogy a terhelt távollétében lefolytatott eljárás a büntetőeljárás általános szabályaitól eltérő külön eljárás, melynek sajátossága, hogy az eljárás egyes szakaszaiban vagy az egész eljárás folyamán hiányzik a tisztességes eljárás és a védelemhez való jog egyik lényeges részlemeze: a terhelt személyes joggyakorlásának és személyes védekezésének lehetősége. Az említett törvényhelyekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ahhoz, hogy az eljárás tisztességes minősége megmaradjon, továbbá a védelem jogának szükségképpen korlátozása arányos legyen, a terhelt távollétében történő eljárás szabályaiban az ún. kivételesség és az átmenetiség követelményeinek kell érvényesülniük.”

Az Alkotmánybíróság 14/2004 (V. 7.) határozata

A hatályos jogi szabályozás az Alkotmánybíróság 14/2004 (V. 7.) határozata következtében megváltozott.³¹ Véleményem szerint ez egy lényeges fordulat a jogintézmény alkalmazhatóságát tekintve. Az Alkotmánybíróság döntésének meghozatala során figyelemmel volt a jogintézmény történeti előzményeire, valamint az Európa Tanács, illetve az Európai Unió fórumainak a kérdéssel kapcsolatos állásfoglalásaira. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az államnak alkotmányos kötelezettsége a büntető igény megfelelő időn belüli érvényesítése, ezen célt szolgálják a büntetőeljárás egyszerűsítését szolgáló jogintézmények. Ilyen jogintézmény a hatályos büntetőeljárás törvényünkben a távollévő terhelttel szemben eljárás. A büntetőjog garanciális követelményei azonban meg kívánják, hogy az eljárás során a terhelt alkotmányos jogai ne sérüljenek. Ezen jogok érvényesülését az Alkotmánybíróság három elv mentén vizsgálta és ez alapján határozta meg, hogy a hatályos szabályozás megfelel-e ezeknek a követelményeknek.

1. A tisztességes eljáráshoz való jog:

- az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből levezetett alkotmányos alapjog;
- az Európa Tanács Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Rómában (1950. november 4. napján) kelt Egyezmény 6. cikkének 1.3. pontja;
- az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. Ülésszakán (1966. december 16. napján) elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikkének 1.3. pontja alapján meghatározott alapvető követelmény.

2. Védelemhez való jog, az Alkotmány 57.§ (3) bekezdése mondja ki.

3. Önrendelkezési szabadság elve, melynek eljárási vetülete a terhelt rendelkezési jogában nyilvánul meg, amelynek alapján dönt arról, hogy részére biztosított eljárási jogokat milyen mértékben gyakorolja.

---

³¹ Az Alkotmánybíróság határozata a Be. 527. §-a (2) bekezdését a külön eljárás kivételességének hiánya miatt megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a hivatkozott szakasz alapján sérül a tisztességes eljáráshoz való jog, a személyes védekezéshez való jog korlátozása pedig nem tekinthető arányosnak. Az Alkotmánybíróság kifogásolta, hogy túlságosan széles és parttalan a felhatalmazás a terhelt távollétében történő tárgyalás indítványozását is magában foglaló vádemeléshez. Az Alkotmánybíróság határozatának indokolásában kifejtette: szükséges a távollévő terhelttel szembeni eljárás lefolytatásához feltételként szabni azt, miszerint valószínűsíthető, hogy a terhelt az igazságszolgáltatás akadályozásának céljával távozott ismeretlen helyre.

Az Alkotmánybíróság összegzőképpen megállapította, hogy a terhelt távollétében történő eljárás szabályaiban a kivételesség és átmenetiség követelményeinek kell érvényesülnie.

Ennek alapján elmondható, hogy a büntetőeljárás lefolytatása optimális esetben az általános szabályok szerint kell történnjen, és csak kivételes esetben kerüljön sor a külön eljárás alkalmazására. A hatályon kívül helyezett rendelkezések ennek a két követelménynek nem feleltek meg.

1. 527. § (2) bekezdése: „Ha a terhelt felkutatására tett intézkedések nem vezettek eredményre, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a tárgyalást a terhelt távollétében tartsák meg, ha a nyomozás adatai alapján a vádemelésnek nincs akadálya.” Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jogalkotó túl tágan állapítja meg a külön eljárás feltételeit, önmagában nem elegendő az, hogy a nyomozó hatóság, illetve ügyész sikertelenül törekszik a terhelt tartózkodási helyének felkutatására. Az eljárás csak akkor felel meg a fent említett követelményeknek, nevezetesen csak akkor tisztességes és a védelemhez való jog akkor korlátozható arányosan, ha a rendelkezésre álló adatok alátámasztják a terhelt „önhibáját”, arra irányuló tudatos törekvését, hogy kivonja magát a büntetőeljárás alól.

2. 529. § (1) bekezdése: „...ha a vádlott tartózkodási helye a vádemelést követően ismeretlenné vált és távollétében tárgyalásnak helye lehet (527. § /2/ bekezdés.) a tanács elnöke az eljárás felfüggesztése nélkül felhívhatja az ügyészt, hogy kíván-e indítványt tenni a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő folytatására, és ezzel egyidejűleg elfogató parancsot bocsát ki.” Nem elegendő a vádemelést követően sem annak a ténynek az ismerete, hogy a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, szintén szükséges annak valószínűsítése, hogy a terhelt tudatosan vonja ki magát az eljárás alól, az igazságszolgáltatás akadályozásának céljával távozott ismeretlen helyre.

3. 527. § (3) bekezdése nem teszi kötelezővé az elfogatóparancs kibocsátását a vádemelést megelőzően, ezzel a terhelt elfogására irányuló intézkedések lehetőségét csökkenti. A XXIV. fejezet szerinti eljárás alkalmazása csak abban az esetben lehetséges, ha ezen eszközöket az eljáró hatóságok – jelen esetben az ügyész – a legteljesebb mértékben igénybe vették, és ennek ellenére nem biztosítható a terhelt jelenléte.

4. 527. § (5) bekezdés: „A terheltnek szóló idézést és értesítést, valamint a részére kézbesítendő határozatot és más iratot a védő részére kell kézbesíteni.” Ez a rendelkezés a terhelt védelemhez való jogát sérti, mivel az iratokat csak a védőnek rendeli kézbesíteni, ezáltal a terheltet elzárja az ellene folyó eljárásról való tudomásszerzéstől. Fokozott veszélyt jelent a lehetőség kizárása, amennyiben a terhelt nem hatalmazott meg védőt, így védelmét kirendelt védő látja el. Ezért szükséges nemcsak bírósági szakban (530. § /2/ bekezdés) hanem nyomó-

zati és vádemelési szakban is a hirdetményi úton történő kézbesítés. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem indokolt a nyomozó hatóság és az ügyész mentesítése a vádemelési szakban a hirdetményi kézbesítés kötelezettsége alól.

5. Be. 528. § (1) bekezdésének második mondatát a határozat kihirdetésének napjával semmisítette meg: „A bíróság az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben az erre irányuló ügyész indítványra jár el. Ha az ügyész indítványozza az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szembeni eljárást, a bíróság az eljárást 188. § (1) bekezdésének a) pontja alapján nem függesztheti fel. A magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben a bírósági eljárást nem indítványozhatja. „Az Alkotmánybíróság szerint ez a rendelkezés a bíróságot teljes mértékben megfosztja attól a jogától, hogy a terhelt távollétére tekintettel az eljárást felfüggeszse. Kizárja a bíróság mérlegelési jogosultságát arra vonatkozóan, hogy megalapozottan tud-e dönteni a terhelt személyes jelenléte, esetleges vallomása nélkül. Az AB. határozat következtében (a 2004.évi CXXXII. törvénynek köszönhetően) a hatályos szabályozás szerint az ügyészi indítvány esetében az eljáró bíróság mérlegelésén múlik, hogy az eljárást felfüggeszti, vagy azt a XXIV. Fejezet szerint lefolytatja.

A tanulmány zárásaként ismét Bárd Károly szavaival élnek, aki szerint: „Európában számos állam joga a vádlottra bízva, hogy részt kíván-e venni a tárgyaláson. Igaz, a választást rendszerint a kisebb súlyú bűncselekmények miatt indult eljárásokban engedélyezik. A perrendtartások többsége csak ilyenkor teszi lehetővé, hogy a bíróság eltekintsen a közvetlenség megismerési előnyeinek kiaknázásától; különbség csak abban van közöttük, hogy kisebb súlyú ügyekben milyen mértékű kivételt engednek a közvetlenség elve alól. A büntetőparancsot ismerő országokban elfogadják, hogy a közvetlenség egyáltalán nem érvényesül: a bíróság kizárólag a nyomozási iratokra alapozza döntését. A vádlott hozzájárulásával távollétében tartott tárgyaláson viszont a bíróság a közvetlenség nyújtotta előnyökről csak részben mond le.³²

Summary

In my study I tried to give an overview about the place and historical development of „the procedure of the court against an absconding accused”. In the historical development I emphasised the next rules: The court shall proceed against the absconding the accused based on the motion of the prosecutor to this effect. If the prosecutor files a motion for holding the trial in the absence of the accused, the court may not suspend the

³² Bárd Károly: Tárgyalás a vádlott távollétében... 219. o.

procedure pursuant to Section 188 (1) a). At the trial held in the absence of the accused, the presence of the prosecutor and the defence counsel shall be statutory. The indictment, the decisions, the summons and the notification shall be served on the accused by way of an announcement. The summons and notification addressed to the accused shall also be served on the defence counsel thereof.